

Pripravimo se na težke čase

Medtem ko pišemo, smo še vedno pod globokim vtisom vesti, ki smo jih slišali po radiu in televiziji ter smo jih brali v dnevnem tisku. V Torinu je po 13 dneh trpljenja umrl časnikar Carlo Casalegno, namestnik ravnatelja torinskega dnevnika »La Stampa«, proti kateremu so pripadniki tako imenovanih Rdečih brigad oddali štiri strele v glavo, v Bariju pa so pripadniki misovske mladinske organizacije »Fronte della gioventù« zaklali 18-letnega pripadnika mladinske komunistične federacije Benedetta Petroneja. Tisk, radio in televizija pa sploh ne morejo poročati o vseh primerih nasilja, do katerih prihaja v Italiji. Nahujše pri tem je, da prav nič ne kaže, da se bo to nasilje prenehalo, saj tisk soglasno ugotavlja, da je kratkomalo odpovedala tista edina sila, ki bi mu v rednih razmerah mogla biti kos, to je država.

Našim krajem je do zdaj na srečo bilo marsikaj prihranjenega, kar je predvsem posledica dejstva, da nimamo takih orjaških mest, kot so Torino, Milan in Rim, ki so postala pravo leglo in kotež najrazličnejših zločinskih tel, katerih pripadniki se v teh mestih tudi čutijo skoraj popolnoma varne. Ni pa prav nobenega jamstva, da se val nasilja ne bi mogel razširiti tudi na naše kraje in s tem prizadejal morda nepopravljivo škodo tudi naši narodnostni skupnosti.

Modrost in previdnost bi zato zahtevali, da bi tudi slovenska narodnostna skupnost začela resno razmišljati o tej nevarnosti in se oborožila s sredstvi, ki bi mogla to nevarnost odstraniti, oziroma bi že v kali zatrla vsak poskus nasilja. To bi po našem ne smelo biti nekaj nemogočega, saj je naša narodnostna skupnost še vedno dovolj homogena in ima tudi bogate izkušnje iz svoje bližnje in daljne preteklosti, česar ne moremo trditi o italijanskem ljudstvu na splošno.

V tem sestavku ne bomo seveda navajali konkretnih predlogov in posegov, ker bi to moralo biti predmet široke in poglobljene razprave, ki ji sami nikakor nismo kos. Hočemo pa poudariti, kako je po našem predvsem nujno, da kot narodna skupina ne dovolimo, da bi plavali za splošnim italijanskim tokom, ker bi nas ta prej ali slej pogoltnil. Prav je, če smo podrobno seznanjeni z dogodki drugod po državi, v kateri nam je usojeno živeti, vendar nam to ne sme preprečiti, da ne bi skrbeli predvsem za lastno usodo, in sicer na vseh področjih človekovega udejstvovanja, od socialnih in gospodarskih do kulturnih in političnih.

(dalje na 2. strani)

Premajhna odločnost v boju proti nasilju

V hipu, ko to pišemo, ležita na mrtvaškem odru dve novi smrtni žrtvi političnega terorizma in slepega nasilja, časnikar in podravnatelj turinskega dnevnika »La Stampa«, Carlo Casalegno, in 18-letni mladenič Benedetto Petrone v Bariju. Na prvega, ki je bil odločen branivec demokratičnih idej in nekdanji udeleženec protifašističnega odporniškega gibanja in oboroženega osvobodilnega boja, so 16. novembra napravili atentat zločinci takoimenovanih »Rdečih brigad«, ki so ga zahrbtno pričakali v zasedi prav pred njegovim domom; v torek pa je izdihnil. Drugega, ki je veljal za komunisto, so enako podlo zaklali z noži fašistično zločinci, čeprav so videli, da je invaliden zaradi prestane otroške paralize in se ne more braniti. Toda to se dogaja zdaj dan za dnem. Istočasno kot o smrti teh dveh žrtev nasilja so poročali časniki še o absurdnem dogodku. V Turinu so pokopali v torek komaj trinajstletnega študenta in skavta, ki ga je ubila zahrbtna krogla nasilnežev, ko se je odpravljaj na nedeljski izlet s svojo skavtsko skupino. Pogreb je vodil sam turinski nadškof Ballestrero, ki je imel ob tej priložnosti pretresljiv govor. Rekel je med drugim: »Giorgio je komaj vstopal v življenje in je imel pravico živeti, toda nasilje ga je oropalo te pravice. Ne moremo drugače, kot da obsodimo nasilje in obžalujemo, pritegnjeni v skupno odgovornost: ta družba ni, kot bi morala biti, omikano sožitje ni tako, kot bi moralo biti, preveč egoizmov se je nagrmadilo. Naj Gospod navdihne naša srca z voljo, da premagamo te banalne egoizme ... Naj postane ta ura bole-

čine v naših srcih trenutek premisleka.« Rekel je tudi, ko je povabil pogrebce v cerkvi k molitvi: »Molimo, da se na svetu ne bi več dogajale take stvari da bi se ljudje, ki so zakrivali to nesmiselno dejanje, poboljšali; molimo ze mesto, ki doživlja dneve nasilja in zločinov, da bi se s sodelovanjem političnih sil, dela in šole nasilje spremenilo v mir in uboji v bratstvo.«

Nedvomno lep govor, vendar pa se glede tega ne bi smeli zanašati samo na molitev. Poleg molitve obstajajo tudi čisto jasno določene obveznosti in čisto jasno formulirani zakoni za preprečevanje nasilja, obveznosti in zakoni, ki bi morali jamčiti družbeni mir in omikano sožitje ter vsakemu državljanu varnost in prostost v izražanju lastnih idej in pri opravljanju lastne dejavnosti. A vse kaže, da so odpovedali tisti, ki bi morali gledati, da bi sile, ki so dolžne skrbeti za red in mir, to tudi delale, in ki so odgovorni za to, da bi se obstoječi zakoni proti nasilju vseh vrst in zlasti proti političnemu nasilju tudi izvajali.

Ni se mogoče ubraniti misli, da nosi veliko odgovornost za to, da se je stanje javne varnosti poslabšalo do take nezaslišane mere in da je Italija danes mnogo na slabšem kot npr. Severna Irska, ki je še pred nekaj leti veljala za svarični zgled nemirov, ravno notranji minister Cossiga. On edini ima v rokah oblast, da odreja delovanje policijskih sil, ki bi morale zagotavljati javno varnost. Toda nič novega ne bomo trdili, če rečemo, da pridejo te sile povsod prepozno;

(Dalje na 2. strani)

Avstrijski vladi se zelo mudi postaviti manjšinsko vprašanje »ad acta«

Avstrijska vlada je izdala »belo knjigo« o odnosih s slovensko manjšino na Koroškem. Izdana so bila tudi neka navodila glede pouka slovenščine v šolah. V občinah, kjer je dovoljen tak pouk, se je baje prijavilo, po avstrijskih virih, za pouk nad 11 odstotkov otrok, dobec odstotka več kot prejšnje leto.

»Bele knjige« še nismo dobili v roke, zato ne moremo reči, koliko odgovarja dejstvom. Zdi se pa, da naj bi bila predvsem opravičilo za avstrijsko vlado glede njene ga ravnanja z manjšino. Vladi se mudi, da

bi lahko čimprej postavila manjšinsko vprašanje na Koroškem, ki ji je neprijetno in ji povzroča določene politične skrbi, »ad acta« in ga proglasila — seveda enostransko, a z neko mero verodostojnosti pred svetom — za rešeno. Če bi se to zgodilo, bi si globoko oddahnila.

Tudi na slovenski strani je po procesu proti Waraschu nastopilo neko zatišje. Vendar pa se da sklepati, da je samo začasno. Slovenci se nikakor ne moramo zadovoljiti s tem, da hodi k pouku slovenščine samo 11

(Dalje na 8. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 4. decembra, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Vedri zvoki. 10.30 Danes obiščemo Devetake. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Burja smeje se, k nam čez Nanos gre«. Napisala Bruna Pertot. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 12.20 Poslušajte spet, - vmes: 14.00 Poročila. 15.00 Nedeljsko popoldne: Šport in glasba. 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 5. decembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan - vmes (9.30): Kako so jele naše nuonote (Samo Sancin). 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenski zbori. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba. 15.30 Poročila. 15.35 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin). 16.30 Glasba za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Paul Dukas: Ariane et Barbe-Blue. 17.40 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.10 Čas in družba. 18.25 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : TOREK, 6. decembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan - vmes (9.30): Nekoč je bilo. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Primorske žene v Egiptu (Marija Cenda). 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Zborovska glasba. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Motivi iz filmov. 15.30 Poročila. 15.35 Top lestvica (Tea Meulja). 16.30 Čudoviti otroški svet (Nadja Pahor). 17.00 Poročila. 17.05 Dukas: Ariane et Barbe-Blue. 17.40 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.10 Problemi slovenskega jezika. 18.25 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : SREDA, 7. decembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan - vmes (9.30): Z modo po svetu (Sonja Mikuletič). 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Ljudje in dogodki. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 12.45 Širjenje programov združnega gibanja. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenska ljudska glasba. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Kličite Trst 31065 - vmes 15.30 Poročila. 16.30 Otroci pojo. 17.00 Poročila. 17.05 Dukas: Ariane et Barbe-Blue. 18.00 Poročila. 18.10 »Razvalina življenja«. Drama, napisal F. Finžgar. 19.00 Poročila.

: : ČETRTEK, 8. decembra, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 9.00 Sv. maša. 9.45 Kje so moje rožice (Marinka Pertot in Irena Žerjal). 10.00 Koncert - vmes (10.35 cca): Družina v sodobni družbi (Lojze Zupančič). 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Plamenka«. Pravična igra, napisala Alenka Rebula. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 »Ave Maria«. 13.20 Melodije. 14.00 Poročila. 14.10 Mladina. 14.20 Evergreni. 15.30 Kaj je uovega v diskoteki (Mara Žerjal). 16.30 Odprimo knjigo pravljiv. 17.00 Klavirska glasba v čitalnicah. 17.15 Glasbena panorama. 18.00 »Dediči nebeškega kraljestva«. Napisal Stanko Majcen, režija Mirko Mahnič. 18.35 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : PETEK, 9. decembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.30 Tjavidan - vmes (9.30): Zapiski Jožeta Pirjevca. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Rojstna hiša (Martin Jevnikar). 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Zbor »Pod lipo« iz Barnasa in Dekliški zbor iz Devina. 13.30 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 XY odgovarja. 14.30 Veliki izvajalci. 15.30 Poročila. 15.35 Njej v posvetilo. 16.00 Gremo v kino. 16.30 Otroški vrtljak. 17.00 Poročila. 17.05 Skladbe Ubalda Vrabca. 17.30 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.10 Kulturni dogodki. 18.25 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : SOBOTA, 10. decembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan - vmes (9.30): Nekoč je bilo. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Izbor iz operet. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Običaji. 15.00 Tekmujte s Petrom (Jelka Daneu in Peter Cvelbar). 15.30 Poročila. 16.30 Svet okoli nas. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Poročila. 18.10 Recital Antona Petjeta. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

Premajhna odločnost v boju proti nasilju

(nadaljevanje s 1. strani)

da so neodločne; da morda niso dovolj izvežbane in opremljene za svojo nalogo; da nimajo takorekoč nobene informativne mreže za črpanje informacij iz terorističnih krogov; da vzbujajo državljano občutek, da ga prepuščajo samemu sebi in da jim gre samo za to, da »spremljajo« razgrajajoče tolpe po cestah. Te lahko mirno prevračajo in zažigajo vozila, se maskirajo, uporabljajo palice in revolverje. Morda se jih policija boji? Je notranjega ministra strah pred lastno odgovornostjo in meni, da je najboljša taktika ta, pustiti fanatičnim tolпам nasprotnih skrajnosti, da si dajo duška na cestah in z uničevanjem prostorov direktnih nasprotnikov in drugih političnih strank, v upanju, da se bodo tako pomirile ali prej ali slej naveličale?

Toda dvomimo, da je to najboljša taktika v boju proti nasilju in terorizmu. S tem jima daje samo potuho. Dejansko smo prišli že tako daleč, da lahko kaka struja fana-

Pripravimo se na težke čase

(nadaljevanje s 1. strani)

Ker se nam zdijo trenutki, v katerih živimo, v marsikaterem pogledu zelo podobni (če že ne enaki) tistim iz predvojne fašistične in nato medvojne dobe, mislimo, da bi se vsaj srednja in starejša generacija naših ljudi morala spominjati, kako so v tistih zelo težavnih časih edine učinkovale najpreprostejše oblike organizirane družbe, saj je vse ostalo klavrno propadlo, oziroma se izkazalo za povsem neučinkovito.

Gre, kot smo že naglasili, za začetek široke in poglobljene razprave, naš namen pa je danes le opozoriti slovensko javnost na nujnost, da se začenja pripravljati na zares »težke« čase, ki utegnejo biti celo ugodni, če ne bomo nanje primerno pripravljeni.

tikov in teroristov vsak hip nekaznovano gre na cesto, ustavlja javni promet, sili ljudi, da bežijo pred njo, uničuje tujo lastnino, grozi in moti red in mir. Policija ne nastopi ali se omeji na gledanje. Po Vialu se sprehajajo ekstremisti z zvočno trobljo v rokah in pozivajo k nemirom ter kričijo, da »se jih policija boji«, pa se ne pokaže noben policist. Morda se jih policija res boji. Ali pa ji je naročeno, naj se »ne vmešava«, dokler se ne zgodi kaj hujšega. Toda že se vsak dan dogajajo hujše stvari. Ali streljanje časnika, študentov, otrok, požiganje, metanje bomb itd. še niso dovolj hude stvari? Čaka Cossiga, da se začne dogajati še kaj hujšega?

Menimo, da bi vsega tega nasilja, ki se danes dogaja v Italiji, ne bilo, če bi bil takoj od začetka vsakdo, ki je bil odgovoren za red, mir in varnost, takoj in brez pomišljanja opravil svojo dolžnost in če bi vlada in zlasti notranji minister ne bila skušala vleči javnosti za nos s tem, da sta hotela vzbujati vtis, kakor da je v resnici vse normalno, le da posamezna teroristična dejanja za trenutek prekinajo to normalnost, drugi dan pa se življenje — zltsti če notranji minister s par izbranimi ostrejšimi izrazi »obsodi« terorizem — spet vrne v svojo normalnost. Stvari v Italiji namreč že dolgo časa niso več normalne, manj kot v katerikoli drugi omikani državi. Kje drugje si upa na tisoče in tisoče teroristov in njihovih simpatizerjev zakrinkanih demonstrirat na ceste, ne da bi jih policija takoj razpršila in jih pozaprila ali legitimirala, kolikor je največ mogoče, ter jih prijavila sodišču? Praktično živimo že vsi pod stalno grožnjo nasilja in terorizma, v tej ali oni obliki, toda Cossiga menda še vedno misli, da spada to k podobi in stilu italijanske demokracije in zlasti demokracije KD, znamke 1977. Toda mogoče bi bilo vendarle bolje, da odstopi svoje mesto komu drugemu, ki ima o teh stvareh bolj jasne pojme in se ne boji odgovornosti.

Bi se hotel papež izročiti v roke teroristom

Hrvaški katoliški štirinajstdnevnik »Glas koncila« je prinesel v svoji zadnji številki članek »Papež je še naprej pripravljen, da se da v roke teroristom«, namreč zato, da bi bilo s tem preprečeno nadaljnje prelivanje krvi. List trdi, da je to »načelno stališče« Pavla VI., a iz pisanja ni razbrati, ali se s tem stališčem strinja ali ne.

Menimo pa, ob vsem spoštovanju do papeža, da to stališče, ki seveda nima nič opraviti z dogmami katoliške vere, ni pravilno in je bolj izraz neke skoro bolesterne želje, pomagati ljudem v današnji stiski zaradi terorizma, kakor pa treznega premisleka. Ali si res lahko predstavlja, da bodo teroristi potem, če bi dobili v roke papeža, prenehali s terorjem? Obratno, to bi napolnilo s strahom stotine in stotine milijonov ljudi ter bi dalo ogromno zadoščenje zlo-

čincem ter jim omogočilo izsiljevanje neslučenega obsega. Katera vlada bi jim upala odbiti kako zahtevo, če bi grozili, da bodo sicer umorili poveljarja katoliške Cerkve?

Razen tega pomeni tako stališče neko moralno priznanje terorizma, njegovo moralno okrepitve, da bi lahko rekli, vsaj v tisti meri, kolikor daje ljudem verjeti, da teroristi vendar ne bi bili sposobni »storiti papežu kaj hudega«. Boj proti terorizmu ni stvar take zamenjave, ki lahko zveni tudi demagoško, ampak jasnih idej. Teror je zločin in to eden najhujših, kakor je umor. To je grožnja z umorom v psihičnih in fizičnih mukah. Papež ga lahko samo obsodi s stališča krščanske morale, ne more in ne sme pa se spuščati z njim v barantanje za življenje drugih, da ne vzbudi pohujšanja in zmede.

Prejeli smo

Še o novi primorski škofiji

V odgovoru na izvajanja v našem listu o primarnosti ustanovitve škofije tako v Kopru kot v Novi Gorici (medtem ko je bila ustanovljena sedaj samo v Kopru za celo Primorsko in Slovensko Istro) je ljubljanska »Družina« pisala o pomanjkanju osebja, denarnih sredstvih in še čem, kar da potrebuje nova škofija, obe morebitni škofiji v Kopru in Novi Gorici pa naj bi bili vsaka posebej zato premajhni.

Pomisliki proti eni sami škofiji, ki smo jih svoj čas večkrat izrekli, so tudi mnenja širokih plasti primorskega prebivalstva na obeh straneh meje. Nekaj podobnega je o tem sodila pri nas tudi italijanska javnost, zato objavljamo v prevodu članek iz goriškega škofijskega lista »Voce Isontina«, ki je imel med italijanskim občinstvom velik odmev, mimo slovenske strani pa je šel povsem nezapažen, mogoče tudi zato, ker je bil objavljen sredi počitnic t.j. 16. julija letos.

Po italijansko - jugoslovanskem mejnem sporazumu v Osimu in posebno po njegovi ratifikaciji v državnih zbornicah v Rimu in Beogradu je vprašanje o ustanovitvi ene ali mogoče dveh škofij na jugoslovanskem ozemlju goriške in tržaško-koprske škofije postalo znova živahno. Omenjena ozemlja se sedaj nahajajo pod apostolsko upravo Kopra, ki je bila ustanovljena leta 1964 z imenovanjem msgr. Janeza Jenka za apostolskega upravitelja omenjenih ozemelj in slovenskega dela reške škofije.

Po zadnji vojni sta do šestdesetih let upravljala omenjena območja apostolska upravitelja msgr. Mihael Toroš in msgr. Albin Kjuder, prvi goriški del, s sedežem v Novi Gorici, drugi pa tržaško-koprskega in reškega, s sedežem v Tomaju na Krasu. Nova, združena apostolska uprava s sedežem v Kopru, segajoča od Julijskih Alp, mimo Soče in Vipave, čez Kras do Postojne in Istre pa se je rodila, kot se vse zdi, pogrešno in to tako iz zemljepisnega kot zgodovinsko-kulturnega vidika.

Jugoslovanski goriški del je namreč ohranil ljudsko versko izročilo, ki je imelo še goriško-oglejsko korenino, tako globok čut za cerkveno petje, za verske prireditve, procesije in slavnosti; skratka bolj »poetično« doživljanje vere in Cerkve, duševnost, ki jo je izoblikovala krajina, pesniki, pisatelji...

Drugačno stanje pa se je izoblikovalo v zaledju Trsta in Kopra: proletariat, socialna vprašanja, posvetne zadeve, verska brezbriznost, ki je slonela na tržaškem liberalizmu izpred obeh vojn, beneška zgodovinsko-kulturna tradicija, italijanska manjšina v istrskih mestih itd.

Neredko so ljudstvo in duhovniki z jugoslovanskega dela Goriške bili v svojih upih razočarani. Iz oddaljenega Kopra ni (bilo) mogoče dajati pozornosti krajevnim občutkom in vrednotam. Nova dušnopastirska dejavnost prihaja iz ljubljanske smeri, iz slovenske prestolnice, ki pa sledi svetovni problematiki, namesto da bi se zanimala v prvi vrsti za pokrajinske in krajevne slovenske probleme. Ti problemi niso bili upoštevani in ne rešeni, pač pa se je vedno ponujalo rešitve, ki so jih izoblikovali na zahodu, če že ne naravnost v tretjem svetu. Zato da bi »slovensko pamet odpirali svetu«.

Poleg tega sta se na omenjenih območjih po zadnji vojski izoblikovali dve gospodar-

ski, kulturni in upravni središči, kamor se stekajo prometne poti, v Novi Gorici za posoko območje, ter v Kopru za kraško in istrsko.

Vsemu temu navzlic — vsaj kot sledi iz tiskovnih poročil — se zdi, da načrtujejo ustanovitev samo ene škofije vzdolž vse jugoslovansko-italijanske meje s sedežem v Kopru, na njenem obrobju. Iz kakšnega razloga tako malo ustrezna rešitev? Iz narodnostnega razloga, v poskusu ustvariti nekakšen kulturni blok na zahodu Slovenije, obrambni blok, ker še niso pozabljeni osvajanja pod fašizmom? Zdi se, da travma iz preteklosti še ni docela premagana, dasi se že nekaj let govori o odnosih dobrega sosledstva. Toda vprašanje je na prvem mestu dušnopastirsko, ki ne more mimo brez upoštevanja krajevnih kultur in zgodovinskega izročila. Gre za izročilo staroslavne Ogleja, ki je stoletja združevalo različne narode, narodnostne skupine, jezike in kulture in ki bi moglo še danes služiti za vzor obojestranskega sožitja različnim kulturam in jezikom.

Vprašanje slovenskega dušnega pastirstva pa ni zgolj krajevno ali pokrajinsko. Jugoslovanska republika Slovenija ima danes enega nadškofa metropolita v Ljubljani s škofom sufraganom v Mariboru in seveda, apostolsko upravo v Kopru. Nima pa lastne škofovske konference, zakaj za vso Jugoslavijo obstaja ena sama taka konferenca, ki povezuje tako slovenske kot hrvatske škofove.

Eni in drugi pa so različne narodnosti, z različnimi jezikoma, kulturama in zgodovino. Na jugoslovanski škofovski konferenci dva slovenska škofova in še en apostolski upravitelj, poleg dveh pomožnih škofov nasproti kakih dvajsetini hrvatskih škofov ne morejo ustrezno predstaviti slovenskih dušnopastirskih problemov. Iz preprostega razloga, ker večina ni in ne more biti na tekočem o različnosti manjšine, ki je tako šibko zastopana.

Zaradi tega želijo imeti Slovenci svojo posebno škofovsko konferenco, da bi obravnavali in reševali svoje probleme povsem neodvisno in predstavljali pred svetom slovenski kulturni in duhovni svet. In za ustanovitev take konference bi bilo potrebno večje število rednih škofov. Govori se o novih škofijah v Celju (sedaj pod škofijo Maribor) in Novem mestu (sedaj pod Ljubljano), pa tudi o Novi Gorici (poleg one v Kopru). Ta slovenska želja se zdi povsem upravičena.

Bati se je, da ena sama škofija, segajoča vzdolž zahodne jugoslovanske meje, brez ozira na zemljepisne in zgodovinske okoliščine, ne bo mogla reševati dušnopastirskih vprašanj tega območja, še manj pa vršiti vlogo narodne obrambe, kot je npr. škofovska (meddeželna) konferenca za Tri Benečije, ki povezuje območja z različnimi kulturnimi, ezikovnimi in zgodovinskimi koreninami. Da navedemo samo primer, ki nam je najbolj blizu. Ne na zadnjem mestu se postavlja tudi vprašanje narodnih manjšin na obeh straneh meje: manjšin, ki bi vključene v neki upravni blok bile prepuščene samo razumevanju mnogo močnejše večine, ki pa redko posluša njihov glas in njihove zahteve.

Pred občnim zborom ZSŠDI

Po enoletnem premoru se bodo v nedeljo ponovno sestali in se zbrali za isto mizo voditelji in odborniki naših slovenskih športnih društev. Pregledali in prereševali bodo enoletno opravljeno delo, opozorili na pomanjkljivosti, dali svoje predloge, zastavili si bodo nove cilje. Na vrsti je namreč redni letni občni zbor Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, to je organizacije, ki združuje v svojih vrstah veliko večino naših slovenskih športnih zamejskih klubov.

V nedeljo bo tako na sporedu nova etapa, nova prilika za soočanje, predvsem pa nova priložnost za temeljito diskusijo in postavljanje novih konstruktivnih predlogov in ciljev. Naj nam pa bo dovoljeno, da tudi mi, s tega mesta, skušamo dati svoj skromni prispevek in da tudi mi opozorimo na nekatere stvari, ki bi morale biti žive na nedeljski diskusiji. Mnogi so namreč prepričani, da je z našim športom vse v najlepšem redu, da se pač mladina rada masovno udeležuje na tem področju, ker ji pač šport nudi edinstveno priliko, da se razvedri, obenem pa se v slovenskem okolju, v taki slovenski organizaciji narodnostno samoohranja in tako ni na vsak korak podvržena najrazličnejšim asimilacijskim pritiskom. Če to delno in načelno drži, pa le ne moremo iti brezbrizno mimo nekaterih temeljnih točk in globokih brezen, ki so še živa in zavajo v našem športu.

Dovolj je, da se za hip ozremo na najpriljubnejšo športno panogo, to je na nogomet, ki privablja na naša igrišča največ simpatizerjev. In če pogledamo na seznam igralcev pri posameznih društvih in enajstericah, takoj ugotovimo, da so nabito polni imen, ki v sebi nimajo nikakršnega slovenskega korena. Človek, navijač ali simpatizer domačega kluba bi moral obstati na tekmi kot ukopan, ko bi zaslišal svojo enajsterico nasprotnika pozdravljati pred pričetkom tekme same z italijanskim uradnim športnim pozdravom. Toda naš človek se zdaleč ne ostane kot ukopan! Prvenstveno mu je pri srcu le rezultat, kajti samo s tem se bo lahko potem med tednom na delu ponasal pred kolegi. Seveda bode v oči razlagi odgovornih pri naših klubih, ki opravljajo tako početje. Vnašanje slovenstva v naše klube imajo za pretiran »nacionalizem«, ki naj s športom nima nič opravka. Seveda je zaenkrat tudi zamen vsaka razlaga, da je prvenstvena vloga naših klubov predvsem ta, da našo mladino obvaruje pred asimilacijskim pritiskom.

Ne moremo pa niti ne mimo pretiranega kampanilizma, ki kraljuje med našimi klubi in pa škodljivega tekmovanja »za vsako ceno« med posameznimi vasm. Ne smemo biti tako ošabni in tako egoistično nastrojeni, da slovenskemu bližnjemu klubu ne priznamo, da je lahko včasih tudi boljši od (Dalje na 7. strani)

Posvetitev novega tržaškega škofa

Dva tisoč Tržčanov, med temi tudi rojanski slovenski pevski zbor, se je preteklo nedeljo udeležilo v nabito polni veronski stolnici posvetitve novega tržaškega škofa Lorenza Bellomija.

Slovesnost se je pričela s procesijo enajstih škofov in članov tržaškega ter veronskega kapitlja. Somaševalo je nad stopetdeset duhovnikov. Med sveto mašo je bil obred posvetitve. Glavni posvečevalec, veronski škof Carraro, je po branju papeške bule v pridigi poudaril pomen škofovske službe in orisal lik novega škofa. Ena izmed prič —

PREJELI SMO:

STALISCE PROFESORJEV, DIJAKOV IN STARŠEV DRŽAVNEGA STROKOVNEGA ZAVODA ZA INDUSTRIJO IN OBRT S SLOVENSKE UČNIM JEZIKOM GLEDE VOLITEV V ZAVODSKI SVET

Dne 15. in 18. novembra 1977 so se sestali profesorji, dijaki in starši državnega strokovnega zavoda za industrijo in obrt s slovenskim učnim jezikom in pretresli vprašanje volitev v zavodski svet.

Ugotovili so:

1. da se zavod nahaja v nevzdržnem pravnem položaju, ko je obenem slovenska šola in oddelek italijanske šole. Negativne posledice tega stanja pridejo do izraza že pri vsakdanjem poslovanju, ko učno osebje slovenskega zavoda ne tvori posebnega profsorskega zbora, temveč del profsorskega zbora italijanskega zavoda. Ker je na ta način onemogočeno avtonomno odločanje o notranjih zadevah slovenske šole in je notranje poslovanje v italijanščini, so se profesorji zavoda dne 11. novembra demonstrativno vzdržali od seje profsorskega zbora Galvani in za to priliko izročili ravnatelju spomenico z zahtevami za ureditev položaja zavoda.

2. Da nevzdržni položaj zavoda pride še posebej do izraza pri volitvah, ko

- a) profesorji sploh ne morejo predložiti kandidatne liste,
- b) dijaki in starši lahko predložijo kandidatno listo, pa nimajo nobene možnosti, da bi bil njihov predstavnik izvoljen.

3. da večletne zahteve po osamosvojitvi zavoda niso bile upoštevane (tudi zaradi malomarnosti tržaškega občinskega odbornštva za šolstvo, ki letos sploh ni vložilo predpisane prošnje), kar ima negativne posledice tudi na upravnem področju:

- a) ker šola nima lastnega ravnatelja, ravnatelj zavoda Galvani pa ne more opravljati svoje funkcije, ker ne zna slovensko,
- b) ker šola nima lastnega tajnika,
- c) ker šola nima dovolj slug (šola posluje 48 ur na teden brez sluge).

Da protestirajo proti takemu zanemarjanju vprašanja avtonomije slovenskega strokovnega zavoda in zapostavljanju slovenskih profesorjev, dijakov in staršev znotraj zavoda Galvani, so profesorji, dijaki in starši znotraj zavoda Galvani, so profesorji, dijaki in starši sklenili, da se vzdržijo volitev v zavodski svet.

Istočasno so sklenili, da se ne udeležijo niti volitev v okrajni in pokrajinski šolski svet.

asistentov pri obredu — je bil tržaški škof vikar za slovenske vernike Lojze Škerl. Enajst škofov je nato položilo roke nad Bellomija in prebralo posvetilno molitev, škof Carraro, nadškofje Cocolin, Santin in Pangrazio, milanski pomožni škof Tresoldi, kateremu je poverjena skrb za katoliško vseučilišče in še šest škofov, ki so po rodu iz Verone. Pri darovanju je rojanski pevski zbor zapel Tomčevo »Novo zapoved«. Pogotski notranjosti veronske stolnice je donela poslanica ljubezni, kateri so lahko sledili tudi italijanski verniki, saj je bila pesem natisnjena v obredni knjižici v slovenščini z italijanskim prevodom. Prav tako je bila natisnjena druga slovenska pesem, ki jo je zbor zapel med obhajilom, Mavova »O, kam Gospod«. Med darovanjem so Verončani novoposvečenemu škofu izročili škofovska obredna oblačila, Tržčani pa velikonočno svečo s podobo svetega Justa. Mladinka Ana Batagelj je ponesla škofu košaro škedenjske kruha sedmerih tradicionalnih oblik, katerega je spekla zadnja škedenjska krušarica, Ottavio Piščanc pa sodček tržaškega vina.

Po zahvalni pesmi je škof Bellomi pozdravil vernike in podelil blagoslov. Na slovenske vernike se je obrnil tako na začetku, kot tudi ob zaključku nagovora.

»Dragi bratje in sinovi tržaške cerkve, vi italijanskega jezika, večinski del, tu prisoten v velikem številu v raznolikosti svojih komponent, in vi bratje slovenskega jezika, ki ste tu prisotni z izbrano skupino. Vam se oprostam, ker se ne morem izražati v vašem jeziku, pozneje bom poskusil, vendar me tolaži dejstvo, da me prav tako razumete in da vas lahko objamem z isto ljubeznijo, ki je primerna onemu, ki je postavljen od Cerkev za očeta vseh.«

Škof Bellomi je nato spregovoril o škofovstvu in pozval vernike, naj mu z molitvijo pomagajo pri izpolnjevanju poslanstva. Spomnil se je nato sodelovanja s škofoma Carraro in Pangraziem, bil je njegov tajnik v Veroni, Livornu in Gorici, obsežne delavnosti kot asistent katoliške akcije in vseučiliških študentov po številnih mestih ter zadnjega obdobja v Milanu, kjer je bil glavni asistent na katoliški univerzi od leta 1971

sem. Z izredno hvaležnostjo se je spomnil na starše in na Verono, kjer se je v skromni družini rodil pred 48 leti. Ob koncu pa je izrazil svojo popolno predanost Trstu, kamor ga kliče škofovsko poslanstvo. Pozdravil je tržaško Cerkev in napovedal obsežnejši pozdrav v Trstu ob svojem nastopu 8. decembra. »Vsem se zahvaljujem in vas pozdravljam. Tudi vas bratje in sestre slovenskega jezika, sinovi ene Kristusove Cerkev v Trstu.« V slovenščini je dejal: »Tudi vam slovenski bratje in sestre, nasvidenje kmalu in za vedno!« Pozdravu je sledil navdušen aplavz. Zaključil je s temi besedami: »Ko se vračate v Trst poljubite našo zemljo, pozdravite ostale kristjane vernike drugih veroizpovedi, one, ki iščejo resnico in se borijo za pravico, pobožajte otroke in starčke, nudite tolažbo bolnim in revnim, bodrite mlade in ponesite moje voščilo miru in bratstva, upanja in zaupanja, vesolja in ljubezni.« Posredoval je še sklepno misel; naj bo adventni obred blagoslovljen znanilec upanja, da pričanja za tržaško Cerkev nekaj novega v moči Svetega Duha, ki prenavlja vse stvari.

—o—

SPREJEM OB JUGOSLOVANSKEM DRŽAVNEM PRAZNIKU

V tržaškem hotelu Jollyju sta jugoslovanski generalni konzul v Trstu Ivan Renko in soproga priredila v ponedeljek, 28. novembra, sprejem ob državnem prazniku. Sprejema so se udeležili številni predstavniki oblasti in dežele Furlanije - Julijske krajine, lepo pa je bila zastopana po svojih predstavnikih tudi slovenska narodnostna skupnost iz vse dežele. Sprejem je potekal v prijetnem razpoloženju, kar je tudi posledica dejstva, da sta Italija in Jugoslavija uredili vprašanje državne meje in hkrati z osimskim sporazumom postavili temelje za nadaljnje vsestransko sodelovanje.

DRUŠTVO SLOVENSKE IZOBRAŽENCEV Trst - ul. Donizetti 3

priredi

v ponedeljek, 5. decembra, ob 20.15 predavanje o knjigi Wernerja Helsenberga

»DEL IN CELOTA«

Delo, ki je pred kratkim izšlo pri Mohorjevi družbi v Celju, bo predstavil

PROF. ALOJZ REBULA

Vse, ki bodo ob nakupu knjig

DO 31. DECEMBRA 1977 POTROŠILI NAD 25.000 LIR, čaka

PRAZNIČNA NAGRADA TRŽAŠKE KNJIGARNE vredna 8.000 lir

Za spodbudni dar je Založništvo tržaškega tiska v sodelovanju z založbo Obzorja namenilo knjigo iz bibliofilske zbirke »Iz slovenske kulturne zakladnice« MIKLOVA ZALA. Ob prazničnih dneh pomislite na darilo, ki ne »ovene«.

tržaška knjigarna - ulica sv. frančiška 20

Nevolja Slovenske skupnosti v Nabrežini

Prejšnji petek se je sestal devinsko-nabrežinski občinski svet, da bi razpravljali o trasi hitre ceste. Deželna uprava je namreč predložila krajevnim upravam tri variante cestne povezave med Moščenicami (Štivan) ter Fernetiči oziroma tržaškim pristaniščem. Kar se tiče nabrežinske občine, je ena teh rešitev predvidevala, da bi se avtocesta v Nabrežini odcepila od sedanje ceste 202 pri železniškem nadvozu in naj bi šla po Krasu ob južni železnici vse do Opčin in Fernetičev. Ta trasa bi najbolj oškodovala še tisto malo kraške zemlje, ki je še v posesti domačinov, kot tudi naše okolje. Zato naj se izbere varianta, ki predvideva razširitev ceste 202, ki bo tako postala avtocesta. Občinski svet je soglasno sprejel naslednjo resolucijo:

»Devinsko-nabrežinski občinski svet, zbran na seji dne 25.11.1977, seznanjen o deželni pobudi glede načrta hitrih cest v tržaški pokrajini, ki vsebuje več variant bodočega avtocestnega omrežja, priznava potrebo dopolnitve cestnega omrežja na Tržaškem, posebno glede na izvajanje osimskih sporazumov; obsoja, da se o tem pristojni organi niso posvetovali z občinsko upravo; zavrača vsako varianto bodoče avtocestne speljave, ki bi povzročila veliko škodo že tako prizadetemu kraškemu področju; zato obvezuje občinsko upravo, naj pristane samo na tako rešitev na občinskem ozemlju, ki predvideva razširitev ceste 202.«

Seja se je nadaljevala z razpravo o predlogu občinskega odbora, naj se ustanovi svetovalska komisija za programiranje. Predstavniki Slovenske skupnosti je v svojem posegu najprej izrazil začudenje, da se odbor ni prej posvetoval s Slovensko skupnostjo, saj nikakor ni bilo jasno, čemu takšna komisija. Zato je predstavnik Slovenske skupnosti označil predlog občinskega odbora za prikrit poskus, da bi celotni občinski svet prevzemal odgovornosti za delovanje, oziroma nedelovanje odbora samega. Med razpravo pa se je izkazalo, da si niti komunisti in socialisti, ki sestavljajo odbor, niso edini, saj je na primer voditelj socialistične skupine predlagal, naj se razprava odloži, medtem ko je bilo županovo stališče radikalnejše od stališča voditelja prof. Depanherja, ki se je opravičil za nesporazum med strankami.

V krogih Slovenske skupnosti v Nabrežini nikakor niso zadovoljni s takšnim ravnanjem KPI, kateri poleg tega očitajo, da se skoraj ne drži sporazuma, ki ga je podpisala s Slovensko skupnostjo ob proračunu za leto 1977. V omenjenih krogih poleg tega ugotavljajo, da je že bilo preveč političnih odločitev, ki niso bile v korist Slovencev in ki jih je Slovenska skupnost morala sproti odklanjati in z njimi seznanjati javnost. Zato je morda napočil čas, da Slovenska skupnost v Nabrežini globlje prouči politični položaj, da o tem razpravlja na širših vaških sestankih in da se pravočasno izoblikuje stališče slovenske stranke do proračuna za leto 1978.

nk

Pomemben kulturni dogodek v Doberdobi

V nedeljo, 27. t.m., je bil Doberdob priča izrednemu glasbenemu dogodku. V domači župni cerkvi je bil koncert, na katerem je skupaj z mešanim cerkvenim pevskim zborom iz Mirna nastopila prvakinja ljubljanske Opere, sopranistka Vilma Bukovec. Spored koncerta je obsegal deset skladb; od teh so pevci iz Mirna pet skladb zapeli samostojno, tri pa skupaj s sopranistko Bukovčev. Mešanemu zboru iz Mirna je dirigiral Venček Budin, na orgle pa ga je spremljal Marko Vuk. Na koncertu sta bila izvedena tudi dva samospeva za sopran in orgle, ki sta ga izvajali solistka Bukovčeva in organistka Mirjam Tozon iz Ljubljane.

Koncert se je pričel s Tomčevo adventno pesmijo »Vso zemljo tema krije«, nato smo slišali Gruberjevo »V večnem žaru« in »Oče naš« iz Četrte slovenske maše tržaške. ga skladatelja Staneta Maliča. Sledil je prvi samospev, »Marija je po polju šla« Matije Tomca, nato Bratuževa zborovska pesem »V duši plamen nam čist gori«, »Rožni venec« Lojzeta Mava, Filejeva »Pridite«, Sattnerjev smospev »Kdo je ta« in Vodopivčeva zborovska skladba »Vihar divja«. Koncert se je učinkovito zaključil z Mavovo pesmijo za glas in zbor »Dajte mi zlatih strun«, v kateri se je še enkrat oglasil zvonki sopran Vilme Bukovčeve.

Gostovanje sopranistke Bukovčeve v ne-

deljo v Doberdobi skupaj z mirenskim cerkvenim zborom ni prvo v naših krajih; že pred dvema letoma je ob spremljavi pevcev iz Mirna nastopila v Zgoniku, letos avgusta pa v Nabrežini in povsod požela močno odobravanje številnega občinstva, med katerim so mnogi prvič imeli priložnost slišati operno solistko. Treba je izreči posebno priznanje Vilmi Bukovčevi, ki se kljub poklicnim obveznostim rada odzove tudi povabilom za nastope v manjših krajih in tako posreduje visoke pevske dosežke tudi občinstvu, ki sicer redko zahaja v opero ali na koncerte. Spored koncerta v Doberdobi je napovedovala Franka Ferletič, ki je v spremnem besedilu omenila zanimivo dejstvo, da je cerkveni zbor iz Mirna gostoval v tem kraju že leta 1889, ko je pod vodstvom mirenskega kaplana Josipa Kalina pel na novi maši doberdobskega rojaka Andreja Gergoleta. Pevce je spremljal na harmonij mirenski učitelj Vodopivec. Leta 1969 pa je v Doberdobi pel na »mladinskem prazniku« mirenski moški prosvetni zbor.

Po koncertu v Doberdobi so domačini povabili solistko Bukovčev in ostale izvajalce v gostišče v Dolu, kjer so se v prijateljski družbi zadržali še nekaj časa. Doberdobci so ob tej priložnosti izročili spominsko darilo Vilmi Bukovčevi in mirenske- mu cerkvenemu pevskemu zboru.

Števerjan:

Živahna kulturno-prosvetna dejavnost

Kot smo na kratko že poročali, je izšla novembrska številka »Števerjanskega vestnika« z zanimivo in pestro vsebino. Prvi daljši članek govori o zasedanju občinskega sveta 20. oktobra letos, na katerem so med drugim obravnavali še nerešeno vprašanje spora s podjetjem Valdadige. V zadnji točki dnevnega reda so govorili o proračunu za prihodnje leto in v zvezi s tem imenovali komisijo, ki naj po posameznih postavkah pregleda izdatke v prihodnjem letu. Pomembno je, da so v komisijo imenovani tudi svetovalci manjšine, kar naj prispeva k demokratizaciji upravljanja.

Sledi več novic iz kulturno-prosvetnega življenja v vasi. Na praznik Vseh svetih je bila pred spomenikom padlih tradicionalna spominska svečanost s polaganjem vencev zastopnikov različnih strank in združenj, žalostinke pa sta pela mešani zbor društva »F.B. Sedej« in zbor prosvetnega društva »Briški grič«. Števerjanski pevski zbor »F. B. Sedej« je nastopil skupaj z domačim ansamblom Lojzeta Hledeta tudi na nedavnem obmejnem srečanju v Novi Gorici, na katerem so sodelovale skupine iz občin Nova Gorica, Števerjan, Sovodnje in Doberdob. Neumorni godbeniki in pevci ansambla Lojzeta Hledeta so v letošnji jeseni gostovali v Karlovcu na Hrvaškem. Skupaj z njimi so nastopili v tem kraju tudi pevci mešanega zbora prosvetnega društva »Hrasta« iz Doberdoba. Naj pripomnimo, da se doberdobski zbor uvršča med boljše zборе goriške

okolice, kar je potrdil tudi z nedavnim nastopom na »Cecilijanki«.

Zanimiva je tudi novica, ki govori o letošnjih volitvah v poklicni seznam kmetov. »Števerjanski vestnik« poroča nadalje o seji števerjanske sekcije Slovenske skupnosti 13. oktobra letos. Prisostvoval ji je tudi župan Klanjšček, ki je seznanil odbornike s težkim finančnim položajem v občini, kar otežkoča javna dela in delovanje občinske administracije. Daljši članek je posvečen pripravam na nedavno odkritje doprsnega kipa goriškega nadškofa Frančika Borgia Sedeja ob glavni dvorani števerjanskega

Poravnajte naročnino!

župnijskega doma, ki je ob tej priložnosti dobil ime Sedejev dom. Kip je delo Slavka Pengova iz Ljubljane, v kulturnem sporedu ob njegovem odkritju pa so sodelovali tudi rojaki iz Cerkna, kjer je bil nadškof Sedej rojen.

Delavni in zelo številni mešani zbor društva »F.B. Sedej« iz Števerjana, v katerem pojejo v glavnem mladi pevci, je prejšnji mesec nastopil na prvem kanalu italijanske televizije v okviru oddaje, ki je prikazala življenje Slovencev v Italiji. To pomeni lepo uveljavitev zbora, za kar imajo zaslu- ge sami pevci, v prvi vrsti pa seveda dolgoletni dirigent Herman Srebrnič.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Deveta številka »Mladike«

Z naslovne strani nove, devete številke »Mladike« nas pozdravi obraz kiparja Franceta Goršeta, ki je obhajal pred kratkim svojo osemdesetletnico. O tem njegovem jubileju prinaša Mladika tudi članek, ki ga je napisal J.N. in se konča z navdušenim vzklikom: »Se je France Gorše poln zagona in delovnih načrtov, še bo potoval preko Atlantika in spet se bo vračal k nam in v druge slovenske dežele. Bog vas živi, profesor Gorše!« Članek spremljata dve dokumentarni fotografiji.

Na čelu revije pa je objavljen pesniško napisan uvodnik z naslovom »Kontrolna postaja«, kjer je rečeno med drugim: »November je lahko važna kontrolna postaja iz znane preteklosti v neznano prihodnost. Ob spominih na drage ljudi vstajajo pred nami cele dobe našega življenja, ki jih v resnobnem trenutku izjemoma nismo sposobni oblikovati in krojiti, kot bi nam najbolj prijalo. V neizprosni resničnosti stojijo pred nami, z vsemi očitki: o zamolčanih resnicah in izgovorjenih lažeh, o nepopravljenih dobrotah in prizadetih krivicah, o neizpolnjenih

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

Alviero Negro:

B U N K E R

komedija v dveh dejanjih

V soboto, 3. decembra ob 20.30 in v nedeljo, 4. decembra ob 16. uri

Izven abonmaja

—o—

OBČNI ZBOR SINDIKATA SLOVENSKE ŠOLE

Letošnji redni občni zbor Sindikata slovenske šole bo v sredo 7. decembra ob 8.30 v prvem sklicanju in ob 9. uri v drugem sklicanju v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu v Ul. Petronio. Na dnevnem redu bodo poročila tajnika in načelnikov odsekov, razsodišča in nadzornege odbora, razrešnica in volitve novega odbora, sklepi in razno.

dolžnostih in o vsem, kar smo zapravili in zamudili po lastni krivdi. Kontrolna postaja pa ni končna. Pred seboj še imamo pot, s potjo pa možnost, da popravimo, kar se popraviti da. Novembrski obvezni postanek se lahko spremeni v začetek novega življenja, če spoznamo, da je staro zavoženo in imamo še voljo, da spremenimo smer. Ali pa smo zadovoljni z dosedanjim in nadaljujemo. Na izbiri imamo. Nekaj teh misli je moč prenesti iz osebnega sveta tudi na skupnost, nadaljuje članek, ki razodeva, da ga je napisala odlična pisateljska roka. »Kot človek, je tudi narod potreben občasnega postanka, da se razgleda v preteklost in zamisli v prihodnost. Čeprav so dimenzije in kategorije drugačne, je temeljni problem isti ali vsaj podoben: kaj se lahko naučimo iz minulosti za bodočnost? Kako je z našimi energijami, z našo voljo po graditeljskem, z željo po rasti v vse smeri duhovnega in zemskega? Kaj lahko naredimo vrednega in plemenitega za skupnost, ki ji pripadamo ne po kapricah človeške zgodovine, marveč po nekem velikem Načrtu? Kaj moramo popraviti v sebi in sorodnih, da bomo kos vsem oviram na poti k najvišjim ciljem dostojanstvene prihodnosti na temeljih pravice za vse. November nudi priložnost tudi za tako kontrolno postajo. Zato mu ne očitajmo žalobnosti; raje mu bodimo hvaležni, da nam ponuja misli o prečiščenju duha in razuma ter o preformiranju naših vrst«.

Poleg tega tako lepega članka nam nudi ta številka »Mladike« kratko in lepo lirčno prozo Neve Regent »Njen grob« in pesem Ljubke Šorli »Vseh mrtvih dan«, prežeto z otožnostjo, pa tudi z upanjem v vstajenje, ki preveva kristjana ob misli na drage mrtve. Pesmi so prispevali za to številko še Vladimir Kos pod naslovom »Pismo na koncu jeseni«, Irena Žerjal »Ozvočenje«, Albert Miklavc »Luna na nebu«, »Večerno spoznanje« in »Mavrica« ter Milena Merlak, ki je prevedla dvanajst pesmi sodobnih avstrijskih pesnikov in to odlično, ne samo v jezikovnem po-

gledu, ampak tudi s tenkim čutom za značilnosti stila in občutja posameznega pesnika oziroma pesnice, kolikor lahko sodimo. Mislimo, da je opravila s temi prevodi zaslužno delo za kulturno zblizanje. Kratko informativno spremeno pismo pa je napisal Lev Detela.

Objavljeno je predavanje, ki ga je imel nedavno v Društvu slovenskih izobražencev prof. Anton Kacin o Janezu Evangelistu Kreku za 60-letnico njegove smrti. Zanimiv je intervju z znanim športnim častnikarjem in trenerjem Ivanom Peterlinom pod naslovom »Poštenje — življenjski moto«. V rubriki »Za žene in dekleta« bo marsikatero bravko pritegnil članek »A kaj, ko je tako dolgočasen!« Zanimiv je tudi članek »Staro in novo o naravi in človeku«. Ivo Jevnikar poroča novosti iz manjšinskega sveta, Martin Jevnikar pa piše o slovensko-amerškem listu »Prosveta«, nadaljuje pa tudi literarno-kritično razpravo »Zamejska in zdomska literatura«, kjer ocenjuje tokrat novo Rebulovo knjigo »Snegovi Edena«. Poleg tega prinaša nova številka Mladike še precej drugih člankov, ocen, poročil, pisma in satirično rubriko »Čuk na Obelisku«, pa tudi nov razpis tekmovanja »Mladi oder«.

—o—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB

Trst, ulica Donizetti 3

priredi

MIKLAVŽEVANJE

v soboto, 3. decembra, ob 19.30 v društvenih prostorih.

Naročila in darila sprejema sv. Miklavž eno uro pred začetkom sporeda.

PROSVETNO DRUŠTVO — MAČKOLJE

prireja v vaški »torkli« razstavo starih vaških dokumentov, fotografij in predmetov.

Odprtje bo v sredo, 30. novembra 1977 ob 19.30 s sledečim kulturnim programom:

pozdravni govor,

nastop domačega pevskega zbora

recitacija (Stane Raztresen)

to od 16. do 20. ure, v nedeljo 4. decembra pa od 10. do 20. ure. Pred zaključkom, v nedeljo ob

Razstava bo odprta v četrtek, petek in soboto 16. uri priredi svoj koncert otroški pevski zbor »Slovenski šopek«.

Vljudno vabimo, da nas v teh dneh obiščete.

30. obletnica pariške mirovne pogodbe

0000 4 00000000000000000000 D. L. 0000

Prav to dejstvo pa je postavilo čvrsto hipo-
poteko na nadaljnjo usodo teh krajev. Zato
ne bo odveč, če si vsaj bežno ogledamo, kak-
šno je bilo stanje v vojaškem in delno tudi
v političnem pogledu maja 1945, ko so jugo-
slovanske enote prišle v stik z zavezniškimi
vojaškimi oddelki prav na ozemlju Julijske
krajine.

Zavezniški vojaški oddelki so se v Trstu
srečali z jugoslovanskimi enotami dne 2.
maja 1945, potem ko je bilo mesto dejansko
že osvobojeno. Tri dni prej, to je 30. aprila
1945, pa je vrhovni poveljnik zavezniških
sil v Sredozemlju, maršal Alexander sporo-
čil Titu, da namerava ustanoviti na celot-
nem ozemlju Julijske krajine zavezniško
vojaško upravo, ki pa bo delovala preko ob-
stojećih uprav, če te imajo dejansko oblast

na svojih področjih. Predsednika Tita je A-
lexander naprosil, naj sporoči svoje mnenje
o tem predlogu. Tito je odgovoril, da se je
položaj v Julijski krajini znatno spremenil
po srečanju v Beogradu — Alexander se je
namreč februarja 1945 sestal v Beogradu s
Titom in se razgovarjal o demarkacijski
črti na ozemlju Julijske krajine — kajti Ju-
goslavija je pripravila in že začela izvajati
poseben načrt, da bi se čimprej osvobodila
in obkolile sovražne čete. Ta načrt —
je dejal Tito — predvideva osvoboditev Istre,
Tržiča in ostalega ozemlja do Soče in do
avstrijske meje proti severu, se pravi tudi
osvoboditev Gorice, Tolmina, Trbiža in Be-
ljaka na Korškem. Predsednik Tito je de-
jal, da se bodo zavezniške sile v skladu z
beograjskim sporazumom lahko posluževale

pristanišč v Trstu in Pulju kot tudi železni-
ce iz Trsta na Trbiž. Pristal je tudi, da bi
jugoslovanski oddelki, ki se nahajajo zahod-
no od Soče, prešli pod zavezniško poveljstvo.

Nekaj dni kasneje so se začela pogaja-
nja med Alexandrom in Titom. Alexander
je bil pripravljen sprejeti tale kompromis:
Jugoslavija bi morala takoj priznati zavezni-
ško upravo s pogojem, da bo celotno ozem-
lje priključeno Jugoslaviji, potem ko se
bodo zavezniške sile umaknile. 5. maja je
maršal Alexander sporočil svojo namero
Churchill, ki pa mu je že naslednji dan pre-
povedal posredovati tak predlog Titu.

Toda pogajanja so se kljub temu začela
in v ta namen je Alexander poslal v Beo-
grad poveljnika svojega glavnega stana, ge-
nerala Williama Morgana, ki je Jugoslova-
nom predlagal demarkacijsko črto, znano
potem pod imenom Morganova črta. Ta bi
ločila ozemlje Julijske krajine na dva dela,
vzhodno od te črte bi imeli upravo Jugoslo-
vani, zahodno pa zavezniški. Vsi jugoslovans-
ki vojaški oddelki zahodno od te črte bi pri-

Pred občnim zborom...

(Nadaljevanje s 3. strani)

našega. In končno se tudi vse prevečkrat nočemo sprijazniti z dejstvom, da bi lahko bila oba s skupnimi napori še boljša.

Seveda mislim tu na kooperacijo med našimi športnimi klubi, na izbiro skupnih poti pri programiranju in sestavljanju načrtov. Danes se sprašujemo, kako je mogoče, da se vsaka skupna iniciativa že po začetnih uvodnih udarcih razblini, na samem začetku pa zavzame rakavo in dvomljivo pot, ki ne prinaša drugega kot razdor in poraz.

Mogoče bi morale biti, med drugimi, tudi te misli vsem našim športnikom blizu, saj so usmerjene izključno v čimboljšo rast našega športa in predvsem v obnovo ciljev in namenov, ki so vodili v preteklosti odgovorne pri ustanavljanju naših slovenskih športnih društev: slovenska mladina naj se srečuje z zdravim športno politiko; šport naj ji pomeni razvedrilo, obenem pa naj ji nudi možnost ohranjanja slovenstva na naših tleh.

Ivan Peterlin

Srečanje milanskih Slovencev

Po poletnem oddihu so se že drugič sestali Slovenci, ki živijo v Milanu ali bližnji okolici, v milanski cerkvi Sv. Tomaža pri sveti maši in nato v bližnji dvorani na srečanje.

V nedeljo 13. novembra, ob 16. uri je izseljeniški duhovnik Jurij Rode daroval sveto mašo. Gospod Rode trenutno biva v Rimu in prihaja iz Argentine; njemu gre posebna zahvala za veliko požrtvovalnost do naše skupine. Prisotno je bilo lepo število naših rojakov. Med mašo je bilo ljudsko petje in tako sta naša molitev in slovenska nabožna pesem spet odmevali v tem italijanskem vellemestu. Izredno veselo razpoloženje se je nadaljevalo v bližnji dvorani, ob vinski kapljici vina in v domačem vzdušju.

Kako lepo je biti skupaj s »svojimi« ljudmi, kjer vedno lahko najdeš slovensko dušo in srce in si ponosen na svojo govorico in bogato kulturno tradicijo! Gotovo predstavlja naša skupina v očeh drugega naroda kraju, saj se tako mladi kot starejši, bodisi s resničen koticem naše domovine v tujem

Tržaškega, Goriškega ali iz Beneške Slovenije, radi srečajo in si ustvarijo pristno domače vzdušje.

Na prihodnjem srečanju bo tržaški rojak iz Barkovelj predaval s skioptičnimi slikami o Španiji, Portugalski in Fatimi. Srečanje bo v nedeljo 18. decembra ob 16. uri, tudi v cerkvi sv. Tomaža v ulici Broletto.

Za podrobne informacije telefonirajte na štev. 02/872990 ali 0332/283401.

Pričakujemo Vas in na svidenje!

B. S.

—o—

POBUDA ZA USTANOVITEV ZNANSTVENEGA DRUŠTVA

Ker v zamejstvu ni društva, ki bi povezovalo znanstvenike in tehnike, si je manjša skupina, ki jo sestavljajo univerzitetni docenti in srednješolski profesorji ter osebe, ki so zaposlene v industriji, nareda nalogo, da priredi razgovor o ustanovitvi novega društva.

Pripravljalni odbor, v katerem so K. Bajc, M. Čebulec, I. Černic, B. Fabjan, A. Jerič, F. Piščanc in A. Volčič, je mnenja, da bi člani društva na rednih srečanjih obravnavali sodobne teme, vsak s svojega področja, si tako posredovali znanje in izkušnje, po potrebi ustanavljali komisije pri deželnih organih, vzdrževali stike s sorodnimi društvi v matični Sloveniji in ob priliki nastopali v javnosti.

Ustanovni občni zbor bo v petek 9. decembra ob 20. uri v Mali dvorani kulturnega doma v Trstu.

—o—

SLOVENSKI KLUB

prireja v torek, 6. decembra ob 20,30 v prostorih v ul. Sv. Frančiška 20

VEČER S ČAROVNIKOM

Nastopil bo Mario Pogačnik, dobitnik 1. nagrade na lanskem festivalu čarodejev v Zagrebu. Sledil bo pogovor o iluzionizmu, parapsihologiji in okultnih vedah na Slovenskem.

Gropada izven industrijskega območja

Od 23. do 27. novembra je v Benetkah imela svojo prvo sejo mešana italijansko-jugoslovanska komisija, ki je v okviru osimskih dogovorov zadolžena za uresničitev italijansko-jugoslovanske proste cone na Krašu. Obe strani sta izrazili pripravljenost na sodelovanje za dejansko uresničitev predvidene proste cone. Izmenjali sta si dokumentacijo o študijah in dosedanjih opravljenih raziskavah. Za nas najpomembnejši rezultat tega prvega srečanja je nedvomno predlog, ki ga bosta obe delegaciji posredovali vladama, naj se iz proste cone izključi zaščiteno področje pri Bazovici ter vas Gropada. Na jugoslovanski strani bosta izključeni področji pri Lipici in Orleku. Mešana komisija je nato predlagala postopno uresničevanje cone. Za prvo fazo je izbrala se-

verni del območja, to se pravi položno področje med Opčinami in Sezano. Nadaljnje podrobne študije o perimetraciji ter o spisku blagovnih vrst, industrijskih obratov in predelav, ki bodo izločene iz bodoče industrijske cone, so poverili delovnim skupinam izvedencev, ki bodo opravili delo pred prihodnjo sejo mešane komisije. V sklepnem poročilu niso navedli novega datuma. Opazovalci menijo, da bo do druge seje prišlo proti koncu polovice prihodnjega leta po vsej verjetnosti v Jugoslaviji. Protokol o sestanku, ki se je zavlekel dlje kot so vsi pričakovali, sta podpisala načelnika obeh delegacij, inž. Boris Mikoš, sekretar za urbanistiko SRS Slovenije in prof. Vincenzo Cagliotti, predsednik vsedržavnega sveta za raziskave.

šli pod zavezniško poveljstvo in bi se nato umaknili s tega področja. Zavezniki bi priznali jugoslovansko civilno upravo zahodno od Morganove črte, če bi ta uprava zadovoljivo delovala. Toda Jugoslovani so te predloge zavrnil in general Morgan se je vrnil v svoj glavni stan praznih rok. Nastali so tako zelo napeti odnosi med zavezniki in Jugoslovani.

Maršal Alexander se je pripravljal, da po potrebi uporabi silo, da si zagotovi oblast nad delom Julijske krajine. V tej zvezi je treba omeniti znano Alexandrovo izjavo z dne 17. maja, v kateri je med drugim naglasil, da hoče Tito svoje teritorialne zahteve uveljaviti z orožjem in z vojaško zasedbo, kar bi nas preveč spominjalo — je dejal maršal Alexander — na zgled Mussolinija, Hitlerja in Japonske. Vojevali smo to vojno — je zaključil maršal Alexander — da bi preprečili prav takšne akcije.

Dne 21. maja je maršal Tito na hude obtožbe takole odgovoril: »Izražam svoje začudenje in svojo užaljenost zaradi nemogoče primerjave med prisotnostjo jugoslovan-

skih čet v Istri in v Slovenskem Primorju in med Hitlerjevimi, Mussolinijevimi in japonskimi osvajalnimi metodami. Takšna obtožba more leteti le na sovražnika. Ne more pa leteti na račun nesrečnega zaveznika, ki se je žrtvoval do skrajnosti in ga vsi svobodoljubni narodi doslej smatrajo za zgled junaštva in požrtvovalnosti v tej veliki osvobodilni vojni. Jugoslovanska vojska je z lastnim orožjem pregnala sovražnika z ozemlja do Soče in čez, zaradi česar ni mogoče njeni prisotnosti pripisati značaja zasedbe.«

V tistih dneh je tudi že resno kazalo, da utegne priti do spopada med zavezniki in jugoslovanskimi enotami.

Toda 21. maja je predsednik Tito sporočil veleposlanikoma Velike Britanije in Združenih držav v Beogradu, da sprejema Morganovo črto pod naslednjimi pogoji:

V zavezniški vojaški upravi morajo biti tudi predstavniki jugoslovanske vojske; nekaj jugoslovanskih oddelkov bi ostalo na ozemlju pod zavezniškim nadzorstvom, zavezniško poveljstvo pa bi priznalo obtoječo civilno oblast.

Dne 9. junija 1945 so v Beogradu dosegli kompromis. Po tem sporazumu je bila Julijska krajina razdeljena na dve coni po predlogu generala Morgana; šlo je za tako imenovano cono A in Cono B. Trst in del ozemlja do Avstrije sta pripadali coni A, ozemlje vzhodno od Morganove črte v Cono B. V cono A so prvotno spadali Pulj in mesteca ob zahodni istrski obali, kasneje pa je v Cono A prišel le Pulj. Jugoslovanska vojska se bo morala umakniti na ozemlje vzhodno od Morganove črte, v coni A bo ostalo le največ dva tisoč jugoslovanskih vojakov in sicer na področju, ki so ga določili zavezniki (poveljstvo je bilo v Opatjem selu). Ti vojaški se nismo smeli premikati po ostalem ozemlju, po ostali Coni A.

V skladu s tem sporazumom so jugoslovanski oddelki 12. junija 1945 zapustili Trst in vse področje zahodno od Morganove črte. S tem dnem pa so zavezniki tudi dejansko začeli upravljati Cono A, čeprav je še nekaj časa trajal spor glede pravičnega tolmačenja tistega člena sporazuma, ki se je tikal civilne uprave. (Dalje)

ČLOVEK PROTI LETU 2000

Manj pomembno sorodstvo antibiotikov

Sulfamide smo že večkrat omenili, saj so po Salvarsanu, ki smo se o njem razpisali čisto na začetku nadaljevanj o farmacevtski industriji, pripravki iz te družine lekov prva moderna »močna« zdravila v smislu sedanje »nasilne« kemoterapije. Kot smo že omenili, je njihovemu nastanku botrovalo naključno odkritje, da štiti laboratorijsko barvilo, imenovano »rdečilo Prontosil«, poskusne kunce pred okužbami, ki jih povzročajo koki, to je okrogličaste klice. Tako je Gerhard Domagk leta 1935 odkril sulfamide, prvo iz dolge vrste »čudežnih« zdravil. Izraz »prvo« smo uporabili namenoma, četudi se zavedamo, da je bil penicilin odkril Fleming že leta 1928 in sicer prav tako slučajno. Do prvih vojnih let, ko je Amerika vpregla ves svoj ogromen znanstveni in ekonomski potencial, da je uresničila industrijsko proizvodnjo zdravila, ki mu je bilo usojeno, da postane veliki konkurent nemškemu sulfamidom, je namreč le-ta nesporno pripadalo glavno mesto v borbi proti nalezljivim boleznim. Totalitarna Nemčija je imela močno razvito kemično industrijo in ves propagandni in gospodarski interes, da Domagkovo iznajdbo do kraja izkoristi, pa čeprav se je kmalu izkazalo, da prinaša s sabo poleg ozdravljenja tudi več manj pomembnih, resnejših, ali celo usodnih stranskih učinkov.

Ko so antibiotiki po vojni postali polagoma razpoložljivi tudi za civilno prebivalstvo, so sulfamidi prav zaradi svoje strupenosti in pa zaradi ožjega spektra postali manj zanimivi. Vendar je industrija od časa do časa skušala spet poživiti zanimanje zanje, zlasti ko so se začele pojavljati klice, ki so odporne do antibiotikov. Tedaj postanejo sulfamidi znova zanimivi: na dan pridejo novi, ki se zdijo sprva kar uporabni. Čim pa zagnani reklami uspe, da se prodaje močno zvišajo, se stare napake spet pojavijo. Posledice so resne in včasih celo usodne in sicer ne zato, ker se je povečala mera strupenosti, ampak ker se je povečalo število ljudi, ki se zdravijo s temi zdravili.

Naj s tem v zvezi navedemo mnenje, ki ga je dr. J. Mc Murdoch podal leta 1965 na simpoziju o toksičnosti zdravil. Organizirala ga je ugledna britanska zdravniška revija Practitioner, sam doktor Murdoch pa si je pri edinburški mestni bolnišnici lahko nabral veliko izkušenj s sulfamidi. Od svojega nastanka pred tridesetimi leti (ne smemo pozabiti, da je Murdoch to zapisal leta 1965) je ta družina vodila dva cilja: želja, da bi povečali učinkovitost, in potreba, da zmanjšajo strupenost, ki je v prvih letih predstavljala tolikšno oviro. Med stranske učinke, ki so jih včasih povzročali, je treba prišteti tvorbo kristalov v sečevodih, sproženje občutljivostnih reakcij in agranulocitozo, bolezensko stanje, ki ga spremlja vročica, občutek po bitosti in pa čiraste poškodbe na sluznici. Pri vsaki novi varianti smo upali, da so bili stranski učinki končno odpravljeni, vendar se pojavljajo vedno znova.

»Moderno zdravljenje s sulfamidi,« pravi Murdoch, »je precej varno. To pa nas ne bi smelo zazibati v samozadovoljstvo. Pravtakone smemo pozabiti da gre za potencialno zelo nevarna sredstva, zlasti ko jih moramo predpisovati za daljši čas in v velikih dozah.« Prav to

pa je bistvo vsega: da bi poudarila razliko med starimi in novimi sulfamidi in tudi antibiotiki, se je reklama usedla prav na pomembnost sulfamidov pri dolgotrajnem zdravljenju. Posledice so se pokazale, ko so začela prihajati poročila o hudih stranskih učinkih zlasti pri otrocih. Žal niso izostala tudi poročila o smrtnih primerih.

Murdoch je mnenja, da sulfamide pogosto dobivajo bolniki »z nepomembnimi okužbami, ko njih uporabe res ni mogoče opravičiti«. Poleg tega uživajo nezasluzen sloves tudi pri obolenjih, za katera so po bakterioloških raziskavah neprimerni. Kar pa se tiče takojmenovanih sulfamidov s podaljšanim učinkom, pravi Murdoch da se stalno večja števila dokazov, ki govorijo proti njihovi uporabi.

Svoj prispevek je sklenil s tem, kar se bo marsikateremu farmakologu zdelo morda zelo podobno slavonspevu antibiotikom. Odločno se namreč opredeljuje za antibiotično alternativo, ki naj bi bila v primerjavi s sulfamidi učinkovitejša in manj strupena. V prejšnjih nadaljevanjih smo lahko spoznali, da to ne drži sto odstotno. Sicer pa nas to na tem mestu zanima samo do neke mere. Želeli bi samopkazati, da se pri modernih »čudežnih« zdravilih za obrazom dobre vile marsikdaj skriva zla čarovnica.

Zavedamo se, da lahko tako pisanje včasih kakkega zdravnika moti; tudi med tistimi, ki z zaskrbljenostjo gledajo na rast števila žrtev stranskih učinkov zdravil. Razmerje med bolnikom in zdravnikom je veliko bolj jasno, zlasti pa veliko manj mehanično determinirano, kot bi si morda pričakovali po dveh stoletjih znanosti, ki je v bistvu osnovana na pozitivističnem načelu izmerljivih učinkov in jasno opredeljenih tvarnih vzrokov. Zdravniki se boje, da bi lahko odkrito pisanje o zdravstveni problematiki v laičnem tisku motilno vplivalo na to delikatno ravnanje. Da ta strah ni neupravičen, naj navedem samo takojmenovani »efekt placebo«, o katerem bomo pisali prihodnjič: velikokrat nima pomena to, kar bolnik v resnici dobi, ampak to, kar misli, da dobi. Stopili smo na občutljiva tla in zato razumemo skrb zdravnikov. Do neke mere jo lahko celo odobravamo in opravičujemo. Žal pa je ta skrb pri drugih zdravnikih velikokrat pretveza, da omalovažujejo ali celo namenoma prezrejo stranske učinke zdravljenja z modernimi zdravili. In ker je taka nojevska politika ne samo jalova, ampak tudi nevarna, smatramo, da je prav, če si lahko vsi ustvarijo jasno sliko o nekaterih bistvenih elementih današnje zdravstvene problematike.

S. M.

izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77 21 51

Avstrijski vladi se zelo mudi postaviti...

(nadaljevanje s 1. strani)

odstotkov slovenskih otrok v občinah, ki veljajo tudi uradno za dvojezične, in da je zanikano načelo narodnostnega ozemlja. Prav tako ni mogoče pristati na to, da avstrijska vlada svojevoljno, brez vsakega sporazuma tako z manjšino kot z njeno matično državo proglašajo manjšinsko vprašanje za rešeno oziroma se dela, kot da je rešeno. Priznamo pa, da razumemo zadrego avstrijske vlade in njene bojazni, katerih pa niso krivi Slovenci. V bistvu gre za velikanski nesporazum med avstrijsko vlado in Slovenci, in vzrok nesporazuma je prav v tem, da hoče avstrijska vlada izsiliti, da bi se Slovenci kot narod vdali v njeno tezo, da je koroško manjšinsko vprašanje samo avstrijsko-koroška notranja zadeva, ki se tiče samo Avstrije, in da nima zato nič opraviti s slovenskim narodom kot celoto in z njegovo matično domovino Slovenijo. Če že, kvečjemu z beograjsko vlado, in avstrijska vlada se res ostentativno in kar žaljivo obrača — kadar se obrača — direktno na Beograd, češ da je za zunanje zadeve pristojen Beograd, ne pa Ljubljana. S tem želi morda povzročiti razkol med Ljubljano in Beogradom glede odnosov do koroškega vprašanja, kar pa je gotovo naiven, in tako za Ljubljano kot za Beograd žaljiv poskus, tembolj, ker ga avstrijska vlada niti preveč ne skriva.

Stvar je preprosto v tem, da se je avstrijska vlada po začetnem obotavljanju popolnoma vdala pritisku najbolj šovinističnih in v bistvu še vedno nacističnih in filonacističnih krogov na Koroškem, ker so ti zvito pogruntali pravo taktiko in se strpali v veliki večini v vladno socialistično stran-

ko, katero tako pogojujejo od znotraj. Ti krogi pa sploh ne slišijo o kakih slovenskih pravicah na Koroškem in vedno sanjajo o popolnem uničenju slovenstva na Koroškem. To so reakcionarni krogi, še čisto obrnjeni v preteklost, obupno in odurno, do omejenosti provincialni. Zgodovina zadnjih 60-70 let je šla mimo njih, ne da bi se bili kaj naučili od nje. To so ljudje, ki živijo dejansko še v dobi nacionalnih bojov stare Avstrije in ki si hočejo izživljati svoj manjvrednostni občutek — med njimi je mnogo renegatov, ki dobro vedo, da so bili še njihovi starši ali stari starši Slovenci — s tem, da želijo držati koroške Slovence v vlogi podrejenosti, da bi se sami lahko čutili »gospode«, slovenskemu narodu na splošno pa odrekati nacionalno identiteto in pravico do samobitnosti, zato dejansko pišejo v svoji zgodovinski literaturi dosledno samo »Slaven« (Slovani), namesto »Slovenen« (Slovenci), par naj bi pomenilo, da Slovenci sploh nimajo svoje narodne zgodovine.

Dokler pa bodo vztrajali pri tem in dokler jih bo avstrijska vlada poslušala in se vdajala njihovem pritisku, ne more biti rešeno vprašanje slovenske manjšine na Koroškem, pa naj objavlja avstrijska vlada »bele knjige«, zakone ali kar hoče. Resničen sporazum je možen samo tak, na katerega bosta svobodno pristala tako slovenska manjšina kot matična domovina slovenskega naroda. Avstrija in Slovenija bosta sosedji še dolgo, dolgo prihodnost in s tem mora računati tudi vlada demokratične Avstrije, če hoče biti dosledno demokratična, čimprej se odreče dvoumnosti in upom, da bodo Slovenci sprejeli »izvršeno dejstvo« in se vdali vanj, tem boljše tudi zanjo in za Avstrijo. Zgodovine ni nikoli konec.